

Evaluatie van het gebruik van de middelen van het Zorgpersoneelfonds voor de jaren 2019 en 2020

A/ Context :

1. Reglementaire teksten

- Wet van 9 december 2019 tot oprichting van een Zorgpersoneelfonds¹ : er wordt een Zorgpersoneelfonds opgericht dat een budgettair fonds is in de zin van artikel 62 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat (artikel 2).
- Wet van 30 juni 2020 tot bestendiging van het Zorgpersoneelfonds en tot toewijzing van de desbetreffende middelen voor de jaren 2019 en 2020².
- Wet van 9 mei 2021 tot wijziging van de wet van 9 december 2019 tot oprichting van een Zorgpersoneelfonds, teneinde de middelen ervan toe te wijzen met ingang van 2020³.
- Koninklijk besluit van 20 december 2019 tot vaststelling en toekenning van een subsidie aan de Sectorale Fondsen Sociale Maribel voor de gezondheidsinrichtingen en -diensten voor de uitvoering van artikel 4 van de wet van 21 november 2019 tot oprichting van een Zorgpersoneelfonds⁴.
- Koninklijk besluit van 30 september 2020 tot vaststelling en toekenning van een subsidie aan de Sectorale Fondsen Sociale Maribel voor de gezondheidsinrichtingen en -diensten voor de uitvoering van artikel 4, § 2, van de wet van 9 december 2019 tot oprichting van een Zorgpersoneelfonds⁵.
- Koninklijk besluit van 30 december 2020 tot vaststelling en toekenning van een subsidie aan de Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering voor de uitvoering van de wet van 9 december 2019 tot oprichting van een Zorgpersoneelfonds⁶.

2. Doelstellingen van het Fonds

De kosten die ten laste van het fonds worden genomen, dienen ter verbetering van de werkgelegenheid, de bestaafing van verpleegkundigen en de aantrekkelijkheid van deze beroepen. Ze omvatten uitsluitend de financiering van de nettocreatie van banen voor verplegend personeel, de

¹ B.S. van 24 december 2019.

² B.S. van 14 augustus 2020.

³ B.S. van 21 mei 2021.

⁴ B.S. van 30 december 2019.

⁵ B.S. van 15 oktober 2020.

⁶ B.S. van 11 januari 2021.

verbetering van de arbeidsomstandigheden van het verplegend personeel, opleidingen en ondersteuning van mentorprojecten. Ze omvatten ook de kosten van ondersteunend personeel dat het verplegend personeel ontlast en met hen in direct contact staat om hun effectieve tijd voor patiëntenzorg te verhogen met prioriteit voor zorg aan het bed (artikel 4, § 1).

3. Evaluatie van het Zorgpersoneelfonds

Uiterlijk op 31 maart 2021 worden de wijze waarop de door de wet voorziene middelen zijn toegewezen, de gecreëerde arbeidsplaatsen en de wijze waarop het sociaal overleg heeft plaatsgevonden, onderworpen aan een evaluatie door de Koning in overleg met de sociale partners van het Fonds Sociale Maribel 330 en het Fonds Sociale Maribel van de overheidssector.

B/ Budgettaire middelen

ZPF 2019	67.000.000,00
Ziekenhuizen en diensten voor thuisverpleging	59.000.000,00
<i>Fonds sociale maribel voor de gezondheidsinrichtingen en diensten 330</i>	<i>42.131.234,63</i>
<i>Fonds sociale maribel van de overheidssector</i>	<i>16.868.765,37</i>
Sector van de zelfstandige thuisverpleegkundigen	8.000.000,00

ZPF 2020	402.000.000,00
Sector van de zelfstandige thuisverpleegkundigen	48.000.000,00
Opleiding en mentoring	35.400.000,00
<i>Fonds sociale maribel voor de gezondheidsinrichtingen en diensten 330</i>	<i>21.517.282,00</i>
<i>Fonds sociale maribel van de overheidssector</i>	<i>13.882.718,00</i>
Sector van de thuisverpleging	17.484.697,00
<i>Fonds sociale maribel voor de gezondheidsinrichtingen en diensten 330</i>	<i>17.091.125,00</i>
<i>Fonds sociale maribel van de overheidssector</i>	<i>393.572,00</i>
Sector van de ziekenhuizen	301.115.303,00
<i>Psychosociale ondersteuning van de werknemers van de ziekenhuizen</i>	<i>11.700.000,00</i>
<i>Bijkomende VTE en verbetering van de arbeidsomstandigheden</i>	<i>289.415.303,00</i>

1. Middelen van het Zorgpersoneelfonds 2019 :

Een voorafname op de opbrengst van de personenbelasting wordt aan het fonds. Deze voorafname gebeurt ten belope van 67 miljoen euro voor de maanden november en december 2019 (artikel 3 van de wet van 9 december 2019).

De inkomsten van het fonds voor het jaar 2019 werden voor een bedrag van 59 miljoen euro verdeeld tussen enerzijds het Fonds Sociale Maribel 330 en anderzijds het Fonds Sociale Maribel van de overheidssector, waarbinnen zij werden verdeeld over enerzijds de ziekenhuizen en psychiatrisch verzorgingstehuizen en anderzijds de diensten voor thuisverpleging, naar rato van het in 2017 tewerkgestelde personeel uitgedrukt in voltijdse equivalenten (vte) in de betrokken sectoren (artikel 4, § 2, van de wet van 9 december 2019).

De in het kader van het Zorgpersoneelfonds ondernomen projecten en gecreëerde banen moeten, wat het ziekenhuispersoneel betreft, vanaf het jaar 2020 verankerd worden in het budget van financiële middelen. Het saldo op 31 december 2019 van de bedragen van het Zorgpersoneelfonds kan in 2020 worden toegewezen voor de doeleinden voorzien door het Fonds (artikel 4, § 2, van de wet van 9 december 2019). Daarnaast kan de structuralisering van deze banen in 2019 in aanmerking worden genomen voor het Zorgpersoneelfonds 2020.

Aangezien het budget van het Zorgpersoneelfonds ingeschreven is in de begroting van de FOD Volksgezondheid, was een koninklijk besluit nodig om de respectieve begrotingsmiddelen over te hevelen naar de Maribelfondsen. Daarom heeft het Koninklijk Besluit van 20 december 2019 toegewezen:

- een subsidie van 42.131.234,63 euro aan het Fonds Sociale Maribel voor de gezondheidsinrichtingen en -diensten 330;
- een subsidie van 16.868.765,37 euro aan het Fonds Sociale Maribel van de Overheidssector.

Het saldo van 8.000.000 euro is gereserveerd voor de zelfstandige verpleegkundigen. Dit bedrag werd bij koninklijk besluit van 30 december 2020 toegewezen aan het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV).

2. Middelen van het Zorgpersoneelfonds 2020

Vanaf het jaar 2020 wordt structureel een bedrag van 402.000.000 euro aan het Fonds toegekend, waarvan 48.000.000 euro wordt gereserveerd voor het verbeteren van de tewerkstelling van zelfstandige verpleegkundigen (artikel 3).

Het saldo van **354.000.000 euro** is verdeeld als volgt (artikel 4, § 2) :

- 10 %, of **35.400.000 euro** wordt, in verhouding tot het in 2018 in dienst zijnde personeel, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, toegewezen aan het Fonds Sociale Maribel 330 en aan het Fonds Sociale Maribel van de overheidssector voor de opleiding van het verplegend personeel en voor het mentorschap over de stagiairs-beoefenaars van de verpleegkunde en de verpleegkundigen;
- **318.600.000 euro** werden verdeeld tussen enerzijds het budget van financiële middelen van de ziekenhuizen, en anderzijds het Fonds Sociale Maribel 330 en het Fonds Sociale Maribel van de overheidssector wat betreft de thuisverpleging en dit overeenkomstig het aantal personeelsleden,

uitgedrukt in voltijdse equivalenten, dat in 2018 verhoudingsgewijs werkzaam was in respectievelijk de ziekenhuissector en de sector van de thuisverpleging:

- **301.115.303 euro voor de ziekenhuissector;**

- **17.484.697 euro voor de sector thuisverpleging.**

Omdat het budget van het Zorgpersoneelfonds in de begroting van de FOD Volksgezondheid is opgenomen, waren koninklijke besluiten nodig om de respectieve begrotingsmiddelen over te dragen aan de Maribelfondsen en het RIZIV.

Daarom heeft het Koninklijk Besluit van 30 september 2020 toegewezen:

- een subsidie van 38.608.407 euro aan het Fonds Sociale Maribel voor gezondheidsinrichtingen en -diensten 330 waarvan 21.517.282 euro voor de opleiding van verplegend personeel en de begeleiding van verpleegkundigen in opleiding en 17.091.125 euro voor de sector van de thuisverpleging;
- een subsidie van 14.276.290 euro aan het Fonds Sociale Maribel van de overheidssector, waarvan 13.882.718 euro voor de opleiding van verplegend personeel en de begeleiding van verpleegkundigen in opleiding en 393.572 euro voor de sector van de thuisverpleging.

Evenzo droeg het Koninklijk Besluit van 30 december 2020 een budget van 48.000.000 euro over aan het RIZIV om de tewerkstelling van zelfstandige verpleegkundigen te verbeteren.

C/ Uitvoering van het Zorgpersoneelfonds in de verschillende sectoren

1. Doel en gebruik van de middelen 2019

1.1. Sector van de zelfstandige verpleegkundigen (budget van 8.000.000 euro)

Er zijn momenteel besprekingen aan de gang tussen de vertegenwoordigers van de beroepsorganisaties van thuisverpleegkundigen, die zitting hebben in de Overeenkomstencommissie verpleegkundigen-verzekeringsinstellingen bij het RIZIV, en het RIZIV. Er worden verschillende pistes verkend om de middelen van het Zorgpersoneelfonds te kunnen besteden voor de sector van de thuisverpleegkunde.

1.2. Fonds sociale maribel overheidssector (budget van 16.868.765,37 euro)

Het budget van 16.868.765,37 euro is als volgt opgesplitst:

- 0,10% van het budget (= 16.868,77 euro) werd gestort aan het Globaal Beheer van de Sociale Zekerheid overeenkomstig artikel 35, § 5, D, tweede lid, van de wet van 29 juni 1981 tot vaststelling van de beginselen van algemene sociale zekerheid voor loontrekkenden ;
- 202.222,76 euro werd gebruikt om de administratieve en personeelskosten van het Fonds te dekken;
- Het besteedbare budget van 16.649.673,84 euro werd verdeeld tussen enerzijds de ziekenhuizen voor 16.565.073,61 euro en anderzijds de thuiszorgsector voor 84.600,24 euro.

a. Sector van de ziekenhuizen (budget van 16.565.071,63 euro)

i. Doelstelling

De fondsen werden gebruikt om extra banen te creëren, hetzij door nieuwe aanwervingen hetzij door de werkuren van reeds bestaande tewerkstellingen te verlengen. De financiële enveloppe voor elk ziekenhuis werd berekend op basis van het tewerkstellingsvolume in het 4e kwartaal van 2019 zoals weergegeven in de dmfa-aangifte. Ziekenhuizen konden een verzoek indienen voor het gebruik van deze envelop. De financiering werd toegekend voor één jaar vanaf de ingangsdatum van de nieuwe tewerkstelling.

De prioriteit bij het scheppen van tewerkstelling is in de eerste plaats de functies van verpleegkundig en zorgkundig personeel en in de tweede plaats zorgondersteunende functies gericht op het verbeteren van de arbeidsomstandigheden van verpleegkundigen en zorgkundigen door hen taken van te ontlasten en hen toe te laten tijd vrij te maken die zij kunnen besteden aan directe patiëntenzorg.

Voorbeelden van zorgondersteunende functies:

- Administratief personeel van zorgeenheden;
- Logistiek en technisch personeel van zorgeenheden;
- Administratieve, logistieke en technische ondersteunende functies buiten zorgeenheden maar die de werklast van verplegend personeel verminderen (bv. brancarddragers);
- Begeleidend personeel om de integratie van jonge werknemers en het delen van kennis van meer ervaren werknemers te vergemakkelijken;
- Overige medewerkers die zorgfuncties ondersteunen.

Alle ziekenhuizen, op één ziekenhuis na, heeft een verzoek tot creatie van tewerkstelling ingediend voor een totaal van 300,95 vte's, waarvan de geraamde loonkost 16.958.478,03 euro bedraagt: 295,50 vte via een nieuwe aanwerving en 5,45 vte via verlenging van de arbeidsduur van een bestaande functie.

De ziekenhuizen kregen een voorschot van 80% van hun budget voor een totaalbedrag van 13.247.340,57 euro.

ii. Gebruik

Volgens de rapporten ingediend door de ziekenhuizen en het gebruik van middelen:

- Er werden 299,07 VTE's gerealiseerd (meestal in 2020 en in het eerste kwartaal van 2021) voor een totaal geraamd bedrag van 16.377.974,31 euro;
- Eén ziekenhuis heeft geen verzoek tot gebruik van de middelen ingediend en één ziekenhuis heeft de ter beschikking gestelde middelen niet gebruikt;
- Het saldo bedraagt 187.099,30 euro.

b. Sector van de thuisverpleging (budget van **84.600,24 euro**)

i. Doelstelling

Het budget had besteed moeten worden door 11 werkgevers met in totaal 233 vte's. Door dit bedrag te verdelen onder deze werkgevers naar rato van hun aantal vte's, zou het moeilijk zijn geweest om dit bedrag aan het scheppen van banen te besteden. Dit is de reden waarom de leden van het beheerscomité besloten het bedrag te besteden aan project 600 voor de opleiding van verpleegkundigen.

ii. Gebruik

De middelen zijn toegewezen aan het opleidingsproject verpleegkundigen 600 voor de selectie van 0,60 vte.

1.3. Fonds sociale maribel voor de gezondheidsinrichtingen en diensten 330 (budget van **42.131.234,63 euro**)

a. Sector van de ziekenhuizen (budget van **39.065.832,13 euros) :**

i. Doelstelling

- 0,10% van het budget (= 39.065,83 euro) werd gestort aan het Globaal Beheer van de Sociale Zekerheid overeenkomstig artikel 35, § 5, D, tweede lid, van de wet van 29 juni 1981 tot vaststelling van de beginselen van algemene sociale zekerheid voor loontrekkenden ;
- 468.321,20 euro (1,20%) werd gebruikt om de administratieve en personeelskosten van het Fonds te dekken;
- Het besteedbare budget bedraagt 38.558.445,10 euro.

Gezien de urgentie van het scheppen van banen waar de sector om vraagt, zijn alle leden van het beheerscomité overeengekomen prioriteit te geven aan het scheppen van extra banen ter ondersteuning van het personeel aan het bed van de patiënt, via nieuwe aanwerving of door de verhoging van de arbeidstijd van deeltijds personeel op vrijwillige basis. Het gaat om de functies verpleegkundige en zorgkundige en/of de functies die erop gericht zijn de arbeidsomstandigheden van het verplegend personeel verbeteren door hen van taken te ontlasten en hen toe te laten tijd vrij te maken zodat ze meer tijd kunnen vrijmaken aan het bed van de patiënt en/of voor mentoring. Er is een zekere flexibiliteit gelaten aan het lokaal niveau bij de toewijzing van nieuwe posten om zo goed mogelijk tegemoet te komen aan de specifieke situaties van elke instelling.

De verdeling van het budget in de vorm van een enveloppe per instelling is berekend op basis van de vte's van 2018. In de praktijk is een grens gesteld aan de enveloppen die te klein werden geacht en niet geschikt waren voor het creëren van werkgelegenheid. Ziekenhuizen die het minimum van 0,2 vte niet haalden, werden on hold gezet voor de tweede verdeling.

De goedkeuring van de aanvraagdossiers van de ziekenhuizen tot tussenkomst vond plaats tussen april en december 2020. Op basis van de ontvangen contracten en informatiefiches van de ziekenhuizen werd in augustus 2020 een voorschot van 75% van het budget aan hen uitbetaald. Twaalf maanden na deze betaling, zal het saldo van 25% wordt uitbetaald indien de totale ingevulde salariskosten gelijk zijn aan of hoger zijn dan het maximaal toegekende budget. In het omgekeerde geval zullen de ziekenhuizen gecontacteerd worden om na te gaan of ze de tewerkstelling willen verlengen tot meer dan 12 maanden om het volledige toegewezen budget te gebruiken.

ii. Gebruik

Het totaal aantal aanwervingen bedraagt 671,09 vte's waarvan 643,97 nieuw aangeworven vte's en 27,12 vte meer werktijd voor deeltijdwerkers.

Het totale bedrag aan betaalde voorschotten bedraagt 29.202.913,24 euro.

Het uiteindelijke gebruik van de middelen is nog niet bekend.

b. Sector van de thuisverpleging (budget van **3.065.402,50 euro**) :

i. Doelstelling

- 0,10% van het budget (= 3.065,40 euro) werd gestort aan het Globaal Beheer van de Sociale Zekerheid overeenkomstig artikel 35, § 5, D, tweede lid, van de wet van 29 juni 1981 tot vaststelling van de beginselen van algemene sociale zekerheid voor loontrekkenden ;
- 36.748,05 euro (1,20%) werd gebruikt om de administratieve en personeelskosten van het Fonds te dekken;
- Het besteedbare budget bedraagt 3.025.589,05 euro voor jobcreatie.

ii. Gebruik

Met dit budget konden 60,87 vte's worden gecreëerd bij 25 werkgevers.

2. Doelstellingen en gebruik middelen 2020

2.1. Sector van de zelfstandigen thuisverpleegkundigen (budget van **48.000.000 euro**)

i. Doelstelling

Na een akkoord tussen de sociale partners werd het RIZIV-budget bestemd voor de financiering van een aanmoedigingspremie voor verpleegkundigen in de wijkgezondheidscentra en voor zelfstandige verpleegkundigen en zorgkundigen die in de thuiszorg werken en die voldeden aan de criteria bepaald in het koninklijk besluit van 19 april 2021 tot vaststelling en uitkering van het bedrag van een eenmalige aanmoedigingspremie ter compensatie voor de extra inspanningen tijdens de tweede golf van de COVID-19 pandemie voor de zelfstandige zorgverleners in de thuisverpleging of voor de loontrekkenden in de medische huizen.

Momenteel vindt er overleg plaats tussen de vertegenwoordigers van de beroepsorganisaties van thuisverpleegkundigen, die zitting hebben in de Overeenkomstencommissie verpleegkundigen-verzekeringsinstellingen bij het RIZIV, en het RIZIV. Op dit moment worden verschillende pistes verkend.

De beschikbare middelen moeten immers zo efficiënt mogelijk worden gebruikt om een netto-toename van het aantal verpleegkundigen die thuis voor patiënten zorgen te krijgen. Ook is het belangrijk om te kunnen vergelijken met soortgelijke initiatieven om een maximale coherentie te bereiken. Met deze verschillende aspecten moet rekening worden gehouden om de toegewezen middelen goed te benutten.

ii. Gebruik

Begin juli 2021 werd een bedrag van 13.699.000 euro aan onkosten geboekt, waarvan:

- 1.864.000 euro voor de aanmoedigingspremie voor verpleegkundigen in wijkgezondheidscentra;

- 11.834.000 euro voor de aanmoedigingspremie voor zelfstandige verpleegkundigen en zorgkundigen werkzaam in de thuiszorg.

2.2. Fonds sociale maribel overheidssector (budget van **14.276.290 euro**)

- 0,10% van het budget (= 14.276,29 euro) werd gestort aan het Globaal Beheer van de Sociale Zekerheid overeenkomstig artikel 35, § 5, D, tweede lid, van de wet van 29 juni 1981 tot vaststelling van de beginselen van algemene sociale zekerheid voor loontrekkenden arbeiders;
- 171.144,16 euro (1,20%) werd aangewend om de administratieve en personeelskosten van het Fonds te dekken;
- het besteedbare budget van 14.090.869,55 euro werd verdeeld tussen de ziekenhuissector voor een bedrag van 13.702.409,26 euro enerzijds en voor een bedrag van 388.460,29 euro voor de thuiszorgsector anderzijds.

a. Opleiding en mentoring (budget van **13.702.409,26 euro**)

Deze middelen zijn toegewezen aan het Project 600 voor de selectie van 50 extra vte's die in september 2021 van start gaan.

b. Sector van de thuisverpleging (budget van **388.460,29 euro**)

i. Doelstelling

Zoals bepaald in protocol nr. 227/3, gesloten op 23 februari 2021 in het gemeenschappelijk comité voor alle overheidsdiensten, zijn de middelen gereserveerd om de aan het personeel toegekende aanmoedigingspremie 2020 te financieren, parallel aan de maatregel die voorzien is in de privésector.

ii. Gebruik

Het bestede bedrag is 243.185,18 euro.

Het saldo bedraagt 145.275,11 euro.

2.3. Fonds sociale maribel voor de gezondheidsinrichtingen en diensten 330 (budget van **38.608.407 euro**)

a. Opleiding en mentoring (budget van **21.517.282 euro**)

i. Doelstelling

De Raad van Bestuur van het Fonds Intersectorale Gezondheidszorg heeft gewerkt op 2 projecten:

- * de toekenning van een beurs van 1.500 euro per schooljaar aan elke werkzoekende die geselecteerd wordt om een opleiding tot verpleeg- of zorgkundige te starten.
- * #kiesvoordezorg: een project dat de mogelijkheid biedt aan werknemers (of zelfstandigen) buiten het Paritair Comité 330, die kunnen aantonen dat ze minstens 2 jaar beroepservaring hebben, om een opleiding tot verpleegkundige of zorgkundige te volgen via een job in de zorgsector van het Paritair Comité 330.

ii. Gebruik

Wat de beurs voor werkzoekenden betreft, keurden de beheerders de financiering goed van 400 kandidaten voor een totaal budget van 1.800.000 euro.

Het project startte in september 2020 met 145 aanvragers voor een verwacht budget van 731.500 euro. Het resterende saldo kan worden gebruikt voor een latere start.

In het kader van het #kiesvoordezorg-project werd in november en december 2020 een pre-registratiecyclus georganiseerd voor een testgroep van 12 kandidaten die in februari 2021 konden starten met de opleiding voor een gepland budget van 1.160.415,24 euro. In januari 2021 ging het project officieel van start met 863 aanmeldingen (waaronder de 12 reeds geselecteerde kandidaten) waarvan 556 kandidaten slaagden voor de selectietests. Met het budget 2020 zijn 195 kandidaten geselecteerd.

Na parlementaire goedkeuring werden 54 extra kandidaten met zeer goede resultaten geselecteerd met het budget 2021, wat een meerkost van 5.738.392,01 euro vertegenwoordigt bovenop het beschikbare budget van 42.475.631,08 euro voor 2020 en 2021 (= 48.214.023,09 euro). In totaal zijn er 446 kandidaten geselecteerd met de budgetten 2020 en 2021.

b. Sector van de thuisverpleging (budget van 17.091.125 euro)

i. Doelstelling

Het Beheerscomité van het Sociale Maribelfonds – Kamer Thuiszorg verdeelde het budget onder de werkgevers voor het creëren van nieuwe banen door de uitbreiding van mobiele teams.

Deze nieuwe banen, die per 1 maart 2021 in konden gaan, worden ingenomen door verpleegkundigen of zorgkundigen en kunnen ook worden ingevuld door ondersteunende functies voor verplegend personeel tot maximaal 15% van het contingent van deze creatie van werkgelegenheid. Lokaal sociaal overleg definieert de toegelaten functies.

De verhogingen van de uren van de bestaande contracten worden aanvaard en de nieuwe jobs voor verplegend personeel zijn van onbepaalde duur.

Bijkomende aanwervingen kunnen niet tot doel hebben de RIZIV-tarieven te verhogen.

ii. Gebruik

Bij 21 werkgevers werden 108,38 vte's gecreëerd door de uitbreiding van mobiele teams.

Een deel van het budget voor 2020 moet nog worden toegewezen. Het overleg met de sociale partners is aan de gang.

2.4. Sector van de ziekenhuizen (budget van 301.115.303 euro)

Het budget voor de ziekenhuizen ten belope van 301.115.303 euro wordt onverdeeld als volgt:

- 11.700.000 euro voor de specifieke financiering van psychosociale hulp aan ziekenhuispersoneel in het kader van de gezondheids crisis 'COVID-19' (artikel 4, § 1, laatste lid van de wet van 9 december 2019, gewijzigd door de wet van 9 mei 2021);

- 289.415.303 euro voor de financiering van de versterking van de bestaffing in de ziekenhuisdiensten; het betrokken personeel zijnde het personeel zoals gedefinieerd in titel 1, hoofdstuk 1, artikel 8, 6°, 8° en 9°, van de gecoördineerde wet van 10 juli 2008 betreffende de ziekenhuizen en andere zorginstellingen, alsook bepaalde ondersteunende functies geïntegreerd in de zorgteams die het werk van de verpleegkundigen echt kunnen ondersteunen en verlichten (artikel 4, § 2, van de wet van 9 december 2019, gewijzigd door de wet van 30 juni 2020).

a. Rapportering van de ziekenhuizen voorzien door de wet

Artikel 4, §§ 4 en 5, van de wet van 9 december 2019 (ondertussen gewijzigd door de wet van 30 juni 2020) bepaalt dat:

1) De toewijzing van middelen die geïntegreerd zijn in de begroting van de financiële middelen van ziekenhuizen moet het onderwerp zijn van voorafgaand lokaal sociaal overleg met het oog op overeenstemming in het basisoverlegcomité of binnen de ondernemingsraad. Dit overleg moet gericht zijn op de toewijzing van middelen in functie van de prioritaire noden en profielen die idealiter moeten aangetrokken worden om de werklast van het zorgpersoneel aan het bed van de patiënt te verlichten.

De beheerder van de instelling moet aan de FOD Volksgezondheid een rapport overmaken over de toewijzing van de middelen.

De inhoud van het verslag, de communicatiemodaliteiten en de indieningstermijn worden bepaald door de Koning.

2) De beheerder van de instelling moet als onderdeel van de jaarlijkse informatievergadering een rapport overmaken aan de ondernemingsraad of het lokaal overlegorgaan over de toewijzing van middelen, de monitoring van de gecreëerde banen en de veranderingen in het totale werkgelegenheidsvolume sturen.

Overeenkomstig artikel 6 van het koninklijk besluit van 15 juni 1998 tot uitvoering van artikel 86bis van de ziekenhuiswet, gecoördineerd op 7 augustus 1987, moet deze mededeling gebeuren binnen de 3 maanden na de afsluiting van de rekeningen.

De inhoud van het rapport wordt overgemaakt aan de FOD Volksgezondheid volgens de modaliteiten en termijnen bepaald door de Koning.

Door de late publicatie van de wet van 30 juni 2020 (*B.S.*, 14 augustus 2020), werden de budgetten en richtlijnen voor het gebruik van deze budgetten laat ter beschikking gesteld aan de ziekenhuizen in de specifieke context die verband houdt met het Covid-19-coronavirus. Mede hierdoor en met het oog op de mogelijke uitvoering van de evaluatie van de wet op 31 maart 2021 hebben de sociale partners voor het jaar 2019 en 2020 een andere vorm van rapportering overeengekomen. Hiertoe werd door de sociale partners een document opgesteld dat vervolgens het voorwerp uitmaakte van de circulaire van 23 maart 2021.

b. Specifieke rapportering – Nota van de sociale partners

In een gezamenlijke nota hebben de sociale partners een overzicht van de manier waarop bepaald kan worden welke aanwervingen/bestedingen in aanmerking komen voor het Zorgpersoneelfonds 2020 en welke elementen moeten opgenomen worden in het rapport aan het lokale sociale overlegorgaan. Dit rapport, bedoeld om duidelijke informatie te verschaffen over de aangewende engagements en

budgetten, moest uiterlijk op 31 maart 2021 bezorgd worden aan de FOD Volksgezondheid en bevat minstens de volgende elementen:

- het aantal vte's vastgelegd in het Zorgpersoneelfonds;
- het soort functies waarin deze aanwervingen zijn gedaan;
- concrete en transparante informatie over de toewijzing van aanvullende aanwervingen. Bv: ziekenhuisdienst, ziekenhuisfuncties, type bedden of kostenplaatsen, enz.;
- de jobs uit het Fonds 2019 (verdeeld via Maribel en aangeworven in 2020);
- het gebruik van een deel van de Zorgpersoneelfonds dat zou kunnen aangewend worden voor initiatieven voor psychosociale ondersteuning;
- de middelen die worden ingezet in het kader van de maatregelen ter verbetering van de arbeidsomstandigheden van het verplegend personeel;
- de bestemming van de middelen: wat zijn de budgetten (forfaitair, cf. financiering) hiervoor? ;
- het totale budget dat voor 2020 beschikbaar was;
- het saldo 2020: de resterende middelen na aftrek van alle bovengenoemde toewijzingen, inclusief het saldo van middelen uit het Zorgpersoneelfonds 2019 die bekomen zijn uit het Fonds Sociale Maribel.

c. Circulaire van 23 maart 2021

Een circulaire, gebaseerd op de overeenkomst tussen de sociale partners en bevestigd door het kabinet van de vice-eerste minister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, specificeerde de toekenningscriteria welke in aanmerking komen voor de uitgaven voor het scheppen van banen en voor het verbeteren van de arbeidsomstandigheden van het verplegend personeel die voor het jaar 2020 ten laste van het Fonds kunnen worden genomen en definieerde de inhoud van het rapport over de besteding van budgetten dat het ziekenhuis aan het lokaal sociaal overlegorgaan dient over te maken.

De soorten criteria die worden behandeld:

1. De netto-creatie van tewerkstelling :

- de soorten personeel waarmee rekening wordt gehouden;
- de soorten aanwervingen waarmee rekening wordt gehouden;
- de aanwervingen die moeten worden verminderd met aanwervingen die met andere middelen worden gefinancierd;
- de toewijzing van middelen voor deze verbintenissen moet het voorwerp zijn geweest van een lokaal sociaal overleg met het oog op een akkoord binnen het lokaal sociaal overleg, met uitzondering van verbintenissen, functies en opdrachten gedaan vóór 31 oktober 2020, die moeten het onderwerp zijn geweest van informatie aan het lokaal sociaal overleg, behalve voor verbintenissen gefinancierd door de Maribel Social waarvoor een akkoord moest bestaan binnen het lokaal sociaal overleg;

2. De verbetering van de arbeidsomstandigheden van het zorgpersoneel ;

3. Het rapport moest de elementen bevatten die waren opgenomen in de nota van de sociale partners zoals beschreven in punt 2. hierboven.

Een kopie van dit rapport moest zowel aan de FOD Volksgezondheid als aan het Fonds Sociale Maribel worden gestuurd voor de rapportering van de banen van het Fonds in 2019, verdeeld via de Maribel en vastgelegd in 2020.

d. Evaluatie 2020

Op een totaal van 163 ziekenhuizen hebben 12 ziekenhuizen het rapport over de toewijzing van middelen voor 2020 niet ingediend (7,36%).

Van de 151 ziekenhuizen die een rapport hebben ingediend, leverde 96,18% het bewijs dat een lokaal sociaal overleg heeft plaatsgevonden door de aanwezigheid van de handtekening van de secretaris van de ondernemingsraad, van het basisoverlegcomité, van het comité voor preventie en bescherming op het werk of van de vakbondsdelegaties.

*i. Creatie van tewerkstelling en verbetering van de arbeidsomstandigheden van het zorgpersoneel (budget van **289.415.303 euro**)*

• *Creatie van tewerkstelling*

Er werden 4.250 vte's gecreëerd. Deze aanwervingen, gerealiseerd tussen 1 januari 2020 en 31 januari 2021, zijn nieuwe aanwervingen (inclusief studenten en uitzendkrachten), bestaande arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd die zijn verlengd of omgezet in arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd en deel- arbeidsovereenkomsten waarvan de arbeidstijd is verlengd.

Dit aantal gecreëerde vte's moet met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, aangezien sommige ziekenhuizen een aantal contract-vte's rapporteerden en andere ziekenhuizen een aantal betaalde vte's. Bovendien rapporteerden ziekenhuizen hun netto banencreatie door het gemiddelde van hun vte's voor 2018 en 2019 te vergelijken met hun vte's voor 2020 voor alle functies.

Van de 151 ziekenhuizen die reageerden op het verzoek tot rapportering, hebben 6 ziekenhuizen het aantal gecreëerde vte's niet vermeld en hebben 8 instellingen geen enkele aanwerving gedaan.

Van de 4.250 gecreëerde vte's is 64,8% werkzaam als verpleegkundige of zorgkundige (inclusief verpleegkundige en student), wat neerkomt op een totaal van 2.754 vte. De overige 35,2% zijn ondersteunende functies. In de rapportage van 22 instellingen was een uitsplitsing van het aantal aangeworven vte's naar functietype niet mogelijk.

Het bestede budget voor deze jobcreatie bedraagt 247.011.526,31 euro. Dit bedrag moet om drie redenen met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd:

1. De berekeningswijze van de gemaakte arbeidskosten verschilt van instelling tot instelling. Sommige kosten zijn geschat op basis van jaarlijkse forfaitaire bedragen van 55.000 euro per vte voor ondersteunende functies en 75.000 euro per vte voor verplegend, zorgkundig en soortgelijk personeel, andere zijn aangegeven als de werkelijk gemaakte loonkosten of als gemiddelde jaarkosten;
2. 53 van de 151 instellingen hebben uitgaven die hoger zijn dan het budget dat hun is toegewezen. Als de uitgaven van deze ziekenhuizen worden afgetopt tot het budget dat hun wordt toegekend, bedraagt het bedrag voor jobcreatie 208.204.544,72 euro. Indien de uitgaven van deze ziekenhuizen

worden geplafonneerd tot het hun toegewezen budget en het bedrag dat is toegewezen aan maatregelen ter verbetering van de arbeidsomstandigheden wordt onttrokken aan het toegewezen budget indien de betreffende ziekenhuizen een dergelijk bedrag hebben genoemd, is het totale bedrag dat wordt toegewezen aan het creëren van werkgelegenheid 203.689.334,78 euro;

3. 18 vestigingen hebben het bedrag van het voor het scheppen van banen toegewezen budget niet meegedeeld, hoewel zij een aantal gecreëerde vte's noemden.

Voor enkele ziekenhuizen is een aantal functies gemeld die ver afstonden van de scope die het Fonds voor ogen heeft. Met uitzondering van één ziekenhuis dat geen bewijs heeft geleverd van lokaal sociaal overleg, waren de functies waarop de aanvraag betrekking had het onderwerp van lokaal sociaal overleg. Gezien de reikwijdte van de wet en de gemaakte afspraken over de rapportering 2020, heeft de FOD Volksgezondheid de betrokken ziekenhuizen schriftelijk verzocht om meer informatie te verstrekken over deze gecreëerde functies en verzocht om een motivering van de redenen waarom ze toch zouden passen binnen het kader van het Zorgpersoneelfonds.

Naar aanleiding van de ontvangen toelichtingen stelt de FOD Volksgezondheid vast dat, behoudens in uitzonderlijke gevallen, deze functies de doelstellingen van het Zorgpersoneelfonds onderschrijven. Geconstateerd is dat deze functies het verplegend personeel reëel ondersteunen en het mogelijk maken om de effectieve tijd die het verplegend personeel aan de patiënten kan besteden te vergroten.

In de weinige ingediende gevallen waarin het sociaal overleg niet heeft plaatsgevonden of waar onregelmatigheden zijn geconstateerd, dient te worden opgemerkt dat er geen specifiek misbruik/misbruik heeft plaatsgevonden. Ook in deze ziekenhuizen werden in de meeste gevallen rekruteringen en investeringen gedaan in overeenstemming met de doelstellingen van de wet op het zorgpersoneelfonds.

- *Maatregelen tot verbetering van de arbeidsomstandigheden van het zorgpersoneel*

60 ziekenhuizen hebben een deel van hun budget gereserveerd voor dergelijke maatregelen. Hiervan noemde 1 instelling de uitvoering van maatregelen zonder het bedrag van het budget te vermelden dat zij eraan besteedde en 2 vestigingen noemden een toegewezen bedrag zonder de maatregelen te specificeren die werden ingevoerd.

Het totale bedrag dat aan deze maatregelen wordt toegewezen, bedraagt 12.733.663,48 euro.

Deze maatregelen maakten het voorwerp uit van lokaal sociaal overleg (niet-limitatieve lijst):

- opleiding & begeleiding;
- welzijnsmaatregelen;
- veiligheids maatregelen;
- aanschaf van apparatuur voor de ondersteuning en het comfort van het verplegend personeel tijdens hun operatie;
- versterking van de schoonmaakkploeg om het verplegend personeel te ontlasten (maaltijden op de kamer, schoonmaak);

- *Saldo 2020*

- Het totale budget besteed door de 151 ziekenhuizen die reageerden op het verzoek tot rapportering bedraagt 259.745.189,79 euro: 247.011.526,31 euro voor jobcreatie + 12.733.663,48 euro voor maatregelen ter verbetering van de arbeidsomstandigheden van het verplegend personeel.
- Het totaalbedrag van de budgetten van de 12 inrichtingen die niet reageerden op het rapporteringsverzoek bedraagt 12.603.102,76 euro.
- Het totale bedrag van de budgetten gefinancierd aan de 6 instellingen die geen bewijs hebben geleverd dat er een lokaal sociaal overleg heeft plaatsgevonden, bedraagt 8.531.423,96 euro.
- Voor 41,06% van de ziekenhuizen die een rapport indienden, is het saldo nihil (62 ziekenhuizen op 151).

Opgemerkt moet worden dat 61 van de 151 inrichtingen het hun toegewezen budget overschreden. Als we de middelen die deze instellingen inzetten beperken tot het budget dat aan hen is gefinancierd, bedraagt het saldo voor 2020 in totaal, voor de 151 instellingen die rapporteerden, 73.979.466,25 euro.

ii. *Psycho-sociale ondersteuning* (budget van **11.700.000 euro**)

Dit budget voor de specifieke financiering van psychosociale ondersteuning van ziekenhuispersoneel was het onderwerp van het afsluiten van B4-contracten met algemene en psychiatrische ziekenhuizen.

Dit contract bood de opdrachtnemer de mogelijkheid extra personeel in te huren met het profiel psycholoog, klinisch psycholoog, klinisch orthopedagoog; een verlenging van de werktijd aanbieden aan personeel van hetzelfde type dat al in dienst is; beroep doen op een erkende externe dienst voor preventie en bescherming op het werk of een externe dienstverlener gespecialiseerd in psychosociale begeleiding. De ingangsdatum voor nieuwe aanstellingen, werktijdverlengingen of het inschakelen van een externe dienstverlener moest bij een contract van maximaal 12 maanden en diende zich te situeren tussen 1 april 2020 en 31 december 2020.

Van de 163 ziekenhuizen hebben 4 instellingen het contract niet aanvaard.

Het is belangrijk om te vermelden dat op basis van de bepalingen van het contract een rapport over het gebruik van middelen moest worden verstrekt voor de herziening van het jaar 2020. Vanwege de gezondheidscrisis die verband houdt met Covid, zal de herziening van de herzienbare maatregelen van het jaar 2020 niet plaatsvinden.

147 ziekenhuizen hebben de gevraagde rapporteringsgegevens aangeleverd. Aangezien deze informatie niet volledig is, moeten de cijfers met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd:

- circa 50% van deze ziekenhuizen heeft niet alle gegevens aangeleverd om de hoogte van de uitgaven te bepalen die zijn toegewezen aan de aanwerving van extra vte's en/of aan de facturen van externe aanbieders;
- de methoden voor het berekenen van de kosten die door de gecreëerde vte's worden gegenereerd, verschillen tussen de instellingen met enerzijds methoden om de kosten voor 12 maanden te ramen zonder rekening te houden met de datum van aanvang van het contract, en anderzijds een berekening van werkelijke kosten alleen voor 2020 rekening houdend met de startdatum van het contract.

De totale uitgaven voor deze ziekenhuizen bedragen 5.113.384,05 euro, waarvan 3.784.672,62 euro is toegewezen aan de aanwerving van extra vte's en 1.328.711,44 euro is gefactureerd aan externe aanbieders.

Het saldo bedraagt 6.586.615,95 euro.

31 vestigingen overschrijden het hun toegewezen budget. Indien de uitgaven van deze inrichtingen geplafonneerd worden op het bedrag van het hun toegewezen budget, bedragen de totale uitgaven 4.399.085,97 euro en het saldo 7.300.914,03 euro.

D/ Way forward

De wet van 9 mei 2021 tot wijziging van de wet van 9 december 2019 tot oprichting van een Zorgpersoneelfonds om de middelen vanaf het jaar 2020 toe te wijzen, heeft wijzigingen aangebracht met betrekking tot de verdeling en de toewijzing van middelen voor het jaar 2020 en vanaf het jaar 2021.

Jaar 2020: de uitgaven van het jaar 2020 kunnen ook aangewend worden voor de financiering van de COVID-psychosociale begeleiding van het personeel in ziekenhuizen, de toekenning van de eenmalige aanmoedigingspremie in andere sectoren dan ziekenhuizen, mits hierover een unaniem sociaal akkoord wordt afgesloten, en specifieke lokale projecten die niet het onderwerp hebben kunnen zijn van een voorafgaand akkoord van de sociale dialoog, maar van een a posteriori akkoord van datzelfde lokale sociale overleg (artikel 3, 3°).

Vanaf het jaar 2021:

De ontvangsten van het fonds worden tot een bedrag van 354 miljoen euro als volgt verdeeld (artikel 4, 2° en 3°):

- 1° 10% van dit bedrag wordt, naar rato van het personeel, uitgedrukt in VTE, tewerkgesteld tijdens jaar x-2, toegewezen aan het sociaal fonds Maribel 330 en aan het sociaal fonds Maribel van de openbare sector voor de opleiding van het personeel en de begeleiding van verpleegkundigen in opleiding en verpleegkundigen;
- 2° het saldo van dit bedrag wordt verdeeld tussen het budget van de financiële middelen van de ziekenhuizen enerzijds en het Sociaal Fonds Maribel 330 en het Sociaal Fonds Maribel van de openbare sector met betrekking tot de thuiszorgsector en medische tehuizen op de andere hand; naar het aantal personeelsleden, uitgedrukt in vte's, die in jaar X-2 naar evenredigheid tewerkgesteld waren in respectievelijk de ziekenhuissector, de thuiszorgsector en de verpleeghuizen; voor verenigingen die verpleegkundigen en/of zelfstandige artsen in dienst hebben, wordt gefinancierd uit het budget van 48 miljoen euro voor zelfstandigen;
- Het deel van de middelen dat wordt toegewezen aan het budget van de financiële middelen van de ziekenhuizen, zal prioritair aangewend worden voor de financiering van de verhoging van de personeelsnorm, met gemiddeld één bijkomende vte, per zorgenheid of per ziekenhuisfunctie, teneinde de verpleegkundige aanwezigheid aan het bed van de patiënt te verhogen. Deze vte laat toe de personeelsnorm in te vullen na schrapping van de hoofdverpleegkundige uit de financieringsnorm (artikel 3, 2°);

- Via de begroting van de financiële middelen van de ziekenhuizen wordt een bedrag van 11,7 miljoen euro toegewezen aan de aanwerving van verplegend personeel binnen de ziekenhuizen waarmee de pilootprojecten “Zorgcentra na seksueel geweld” een contract hebben afgesloten, met het oog op het ondersteunen en voortzetten van de uitbouw van deze behandelcentra na seksueel geweld (artikel 4, 4°);

Het is de bedoeling om in 2021 in een koninklijk besluit ter uitvoering van de wet op het Zorgpersoneelfonds de modellen vast te leggen van de twee rapporten die de ziekenhuizen moeten bezorgen aan de FOD Volksgezondheid. Er zal ook opnieuw een nieuwe circulaire worden gepubliceerd om de betrokken instellingen goed te informeren over de criteria waarmee rekening moet worden gehouden bij de uitgaven voor het scheppen van banen en de verbetering van de arbeidsvoorwaarden van het verplegend personeel die ten laste van het Fonds kunnen komen. Het moet het ook mogelijk maken om de elementen met betrekking tot de lokale sociale dialoog, rapportering en evaluatie te specificeren die wettelijk moeten worden nageleefd.

Daarnaast wordt in het kader van het lokaal sociaal overleg jaarlijks een inschatting gemaakt van het aantal zorgverleners en ondersteunend personeel per eenheid per ziekenhuis en de gevolgen voor het toezicht aan het bed.

Ook in andere sectoren dan de ziekenhuizen zal jaarlijks een beoordeling plaatsvinden van het aantal zorgverleners en de gevolgen voor de zorg aan het bed.

Daarnaast is het de bedoeling dat de ongebruikte bedragen door de zorginstellingen worden bewaard om, in het kader van voorafgaand lokaal overleg, ad hoc maatregelen te nemen om de zorg aan het bed van patiënten te versterken. Deze bedragen dienen uiterlijk in het tweede jaar volgend op het jaar waarop ze betrekking hebben te zijn besteed, respectievelijk in 2022 en 2023.

E/Besluit

De verschillende sectoren maakten goed gebruik van de toegewezen middelen, zowel voor opleiding en mentoring als voor het scheppen van banen en het verbeteren van de arbeidsomstandigheden van het verplegend personeel. Ondanks de late publicatie van de wet van 30 juni 2020 waardoor de budgetten ook laat ter beschikking werden gesteld van de verschillende instellingen en sectoren, bieden de structureel gemaakte middelen een antwoord op een reële nood in de zorgsector. De extra versterking die werd toegekend in een periode van bijzondere en moeilijke context die verband houdt met de gezondheidssituatie van het Covid-19-coronavirus, vormt een echte steun. In 2019 heeft het Zorgpersoneelfonds de creatie van iets meer dan 1.000 vte's mogelijk gemaakt; in 2020 heeft het Zorgpersoneelfonds bijna 4.500 vte gecreëerd.